

**โอกาสของพื้นที่ตำมะลัง
ในบริบทและทุนทางสังคม
พรมแดนไทย – มาเลเซีย**

**Opportunities of
Tammalang Area in the Thai-Malaysian
Border's Social Contexts and
Capital Aspects**

มูฮำหมัดราฟีย์ มะเก็ง

Muhummudrafee (Rafee) Makeng

สำนักวิชาศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 80161

อีเมล: m.rafee377@gmail.com

Center of Excellence on Women
and Social Security, School of Liberal Arts,

Walailak University 80161, Thailand

E-mail: m.rafee377@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเน้นความสำคัญของบริบท และทุนทางสังคมที่มีอยู่ของพรมแดนไทย – มาเลเซีย บริเวณพื้นที่ตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ในฐานะจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความเจริญทางการค้า เมื่อเทียบกับชุมชนอื่น ๆ บริบทพื้นที่พรมแดนตำมะลังมีท่าเทียบเรือตำมะลังเป็นจุดสำคัญเชื่อมโยงการขนส่งสินค้ากับรัฐเปอร์ลิส มาเลเซียและสิงคโปร์ รวมถึงการขนส่งผู้โดยสารที่ต้องการข้ามไปมาระหว่างประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงต้องการวิเคราะห์ทุนทางสังคมบนพื้นที่พรมแดนตำมะลัง-รัฐเปอร์ลิสในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ทุนทางด้านภูมิศาสตร์ เป็นช่องทางในการเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านและระยะทางในการเดินทางที่ไม่ไกล ทุนทางเครือข่าย พบว่าชาวบ้านในชุมชนตำมะลังมีเครือข่ายมาจากประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย และมีการกระชับความสัมพันธ์ด้วยการแต่งงาน ทำให้สายสัมพันธ์เครือข่ายสูง กลายเป็นจุดแข็งสำคัญ ในการเชื่อมโยงความเป็นประชาคมเดียวกัน

ได้ก่อนที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะเข้ามา ทูตทางภาษา พบว่าภาษาที่คนในชุมชนใช้สื่อสารเป็นภาษามลายูสำเนียงเดียวกับทางมาเลเซีย ถือเป็นทุนสำคัญเป็นประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารและประกอบอาชีพในประเทศมาเลเซีย นอกจากนั้นภาษาไทยกลางและภาษาไทยสำเนียงใต้ ชาวชุมชนตำมะลังก็สามารถพูดได้ จุดแข็งสำคัญนี้กลายเป็นทุนสำคัญที่สามารถสร้างมูลค่าในการทำธุรกิจและเชื่อมโยงผู้คนของภูมิภาคนี้เข้าด้วยกัน และทุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่ามีการเข้าร่วมกับชุมชนเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีการสร้างกองทุนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภายในชุมชน

คำสำคัญ: พื้นที่ตำมะลัง, ทูตทางสังคม, พรหมแดนไทย – มาเลเซีย

Abstract

This article focused on the existing context and social capital available at Thai-Malaysian border communities, particularly in Tammalang Community, Muang District of Satun Province. As it is the border community, which is prosperous in terms of trading compared to other communities, Tammalang possesses a port, which plays a vital role in its being a transport centre that connects Perlis State of Malaysia and Singapore. In addition, the community is the border checkpoint to Malaysia. Based on these reasons, the social capital of Tammalang and Perlis State is worth

analysis, especially in the aspect of geographical capital, which is the most frequently used and the nearest border checkpoint. In relation to the social capital, kinship capital reflects that the lineage of the people in the Tammalang Community originated from Malaysia and Indonesia that they tie up relationship by means of marriage. This results in close kinship, and the strength of the regional community before ASEAN Economic Community officially commenced. Moreover, language capital pointed out that the people in the community speak the same Malay dialect as that of the Malaysians. Therefore, the language can be a significant capital for the local people here. Their abilities to speak official Thai and the southern dialect give them benefits over others in running business in the area. With regards to the community-based tourism capital, the community has participated in Community-based Tourism Development Network and the community has also established the Economic and Social Development Fund.

Keywords: Tammalang Area, Social Capital, Thai-Malaysian Border

บทนำ

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีพื้นที่แบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยแบ่งตามภูมิศาสตร์คือ ส่วนที่เป็นภาคพื้นทวีป และส่วนที่เป็นหมู่เกาะ ส่วนที่เป็นภาคพื้นทวีปเป็นพื้นแผ่นดินใหญ่อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย และอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วยประเทศไทย พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา และบางส่วนของประเทศมาเลเซีย ส่วนที่เป็นหมู่เกาะ ได้แก่ ประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย บรูไน สิงคโปร์ และบางส่วนของประเทศมาเลเซีย ถึงแม้จะมีการแบ่งออกเป็นตามภูมิศาสตร์ แต่การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของภูมิภาคนี้มีความคล้ายคลึงกัน มีการติดต่อสัมพันธ์กันทั้งทางน้ำและทางบก และก่อนที่จะมีการแบ่งเขตแดนผู้คนในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เสมือนเป็นคนที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน มีการติดต่อผ่านทางการค้าขายมาโดยตลอด หลังจากที่มีการแบ่งเขตแดนวิถีชีวิต การดำรงอยู่ การค้าขายกลับกลายเป็นอื่น ด้วยกับคำว่า เขตแดน พรหมแดน และชายแดน (Mintan, 2001)

โดยความหมายของคำว่าเขตแดน หมายถึง “Boundary; boundary line เส้นแบ่งเขต: เส้นสมมุติที่กำหนดขึ้นเป็นขอบเขตของหน่วยงานการปกครองหรือบริเวณพื้นที่ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันอย่างไรอย่างหนึ่ง เช่น เส้นแบ่งเขตอำเภอ เส้นแบ่งเขตจังหวัด เส้นแบ่งเขตดิน เส้นแบ่งเขตภูมิภาค ในกรณีที่เป็นเส้นแบ่งเขตประเทศนิยมเรียกว่า เส้นเขตแดนระหว่างประเทศ เส้นสมมุติที่กำหนดขึ้นโดยประเทศทวิภาคี เพื่อเป็นขอบเขตและรู้ว่าอำนาจอธิปไตยของตนเองหรือของประเทศนั้นได้มาถึงสิ้นสุดที่เส้นสมมุตินี้ เส้นสมมุติดังกล่าวอาจกำหนดขึ้นบนแผนที่หรือแผนผัง หรือแสดง

ด้วยคำพรรณนาเป็นลายลักษณ์อักษร หรืออาจแสดงเป็นหลักฐานบนพื้นดินก็ได้ ส่วนคำว่าพรมแดน เป็นพื้นที่ซึ่งมีความคาบเกี่ยวทั้งสองประเทศ และพื้นที่คาบเกี่ยวนี้จะไปตามเส้นเขตแดนระหว่างประเทศ โดยไม่มีข้อกำหนดแน่ชัดว่าจะต้องอยู่ลึกเข้าจากเส้นเขตแดนด้านละเท่าใด และ ชายแดน (Border) เป็นพื้นที่ต่อเนื่องกับเส้นเขตแดนระหว่างประเทศของประเทศใดประเทศหนึ่งที่เข้าไปในดินแดนของประเทศใดประเทศหนึ่ง และไม่มีข้อกำหนดว่าจะลึกเข้าไปเท่าใด (Kasetsiri, 2012)

จากแนวคิดเรื่อง geo-body ของ (Winichakul, 1994) เสนอว่า การขีดเส้นแนวชายแดน/พรมแดน (ลงบนแผนที่) อย่างชัดเจนทำให้รัฐชาติมีตัวตนและสามารถสถาปนาอำนาจอธิปไตยทางการเมืองในโลกสมัยใหม่ได้ แต่ในทางปฏิบัติ ไม่ว่าพรมแดนจะถูกวาดบนแผนที่อย่างชัดเจนสักเพียงใด ไม่ว่าจะมีหลักปักปันเขตแดนอย่างมั่นคงสักเพียงใด ไม่ว่าจะมีด่านตรวจคนเข้าเมืองและศุลกากรขวางกั้นอยู่ หรือมีหอคอยสังเกตการณ์ตามแนวชายแดนสักกี่แห่ง ชาวบ้านที่อยู่บริเวณพรมแดนก็จะมองข้ามนัยสำคัญของพรมแดน/ชายแดนทุกครั้งที่ทำให้ ชาวบ้านยังใช้ประโยชน์จากพรมแดนในรูปแบบที่ผู้เขียนแผนที่ไม่ได้คาดคิดหรือตั้งใจเอาไว้ (Santasombat, 2012)

Laungaramsri (2002) ได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงจุดกำเนิดของความเป็นชาติและประเทศไว่ว่านักประวัติศาสตร์ชาวฝรั่งเศส Pierre Vilar (1985 as cited in Sahllins 1998) ได้เคยเขียนไว้ว่า “หากจะดูประวัติศาสตร์ของโลกให้ชัด ต้องดูที่พรมแดน” พรมแดนในทัศนะของ Vilar คือจุดกำเนิดของความเป็นชาติและประเทศ เป็นจุดตั้งต้นพร้อม ๆ กับจุดสิ้นสุดของรัฐสมัยใหม่และ

เป็นขอบเขตความเป็นอธิปไตย เป็นเส้นแบ่งที่ผนวกเอา “ความเหมือนกัน” ของคนในชาติภายในพรมแดนเดียวกันเข้าไว้ด้วยกัน และแยก “ความต่างกัน” ของคนนอกเส้นพรมแดนออกไป แนวคิดดังกล่าว มองพรมแดนในฐานะองค์ประกอบสำคัญของรัฐชาติ ที่มีบทบาทหน้าที่ในการผูกโยงประวัติศาสตร์ของมนุษย์และสังคมเข้ากับการดำรงอยู่ ของรัฐชาติอันกลายมาเป็นศูนย์กลางของชีวิตทางสังคมของคน (Laungaramsri, 2002) ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงความเป็นอัตลักษณ์ วัฒนธรรมของพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไป ด้วยกับคำว่า “พรมแดน” แม้ความเป็นอัตลักษณ์ และวัฒนธรรมของพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน แต่ความสัมพันธ์ของคนที่อยู่บริเวณพรมแดน ยังมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น และมีความผูกพันกันในหลายลักษณะ เช่น ความเกี่ยวดองกันทางสายโลหิต การแต่งงาน การเป็นมิตรสหายที่ไปมาหาสู่กัน นอกจากนี้ยังมีการติดต่อสื่อสาร การพึ่งพิงภายใต้ทรัพยากรธรรมชาติและโอกาสทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันของแต่ละชุมชน (Khemakunasai, 2012) ดังนั้น พรมแดนทางวัฒนธรรมสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของกลุ่มคนชายแดนที่เลื่อนไหลไปมาข้ามพรมแดน เสมือนเป็นพื้นที่เดียวกันที่เป็นชายแดนของทั้งสองฟากฝั่ง

หากย้อนมองมิติความสัมพันธ์ของพรมแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านจะพบว่า บริเวณพรมแดนประเทศไทย-ประเทศลาว ความสัมพันธ์ของผู้คน มีความสัมพันธ์กันทั้งด้านชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมประเพณี เนื่องจากบริเวณพื้นที่ดังกล่าวมีการผสมผสานของผู้คนและวัฒนธรรมของคนพื้นที่ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางเครือญาติ การสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีร่วมกันค่อนข้างเข้มแข็ง แต่ปัจจุบันเริ่มมีความสัมพันธ์น้อยลง เนื่องจากการ

เปลี่ยนแปลงของบริบทพื้นที่ (Amaraphiban, 1999) ในขณะที่ความสัมพันธ์ของผู้คนบริเวณพรมแดนประเทศไทยและกัมพูชาซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความสัมพันธ์กันมาตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์ แต่เมื่อเกิดกรณีพิพาทเรื่องปราสาทพระวิหารใน พ.ศ.2505 เป็นต้นมา ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาดำเนินไปอย่างไม่ราบรื่นนัก ก่อปรกับการสร้างกระแสชาตินิยมของทั้งสองฝ่าย ทำให้เกิดความขัดแย้งและนำไปสู่การปะทะอย่างต่อเนื่องผู้คนบริเวณชายแดนเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางด้านความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และวิธีการทำมาหากินของผู้คนบริเวณดังกล่าว (Phansiriphong, 2013)

สำหรับความสัมพันธ์ของผู้คนบริเวณพรมแดนไทย-มาเลเซีย จะเห็นได้ว่าด้วยความใกล้ชิดกันในระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการไปมาหาสู่กันในฐานะเครือญาติและเพื่อนฝูงซึ่งนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีในหลาย ๆ ด้านทั้งในด้านการค้าและด้านอื่น ๆ ทั้งสองประเทศมีโครงการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมระหว่างกัน รวมทั้งความร่วมมือด้านการบริหารจัดการสัญจรข้ามแดนเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในพื้นที่และส่งเสริมการติดต่อด้านการค้าและการท่องเที่ยว นอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายยังอนุญาตให้คนถือสัญชาติของอีกฝ่ายหนึ่งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนใช้บัตรผ่านแดนซึ่งออกให้โดยหน่วยงานปกครองท้องถิ่นของแต่ละฝ่ายแทนการใช้หนังสือเดินทางเพื่อผ่านด่านพรมแดนระหว่างกันได้ ก่อปรกับความเป็นชาติพันธุ์ ศาสนา และวัฒนธรรมเดียวกันทำให้บริเวณพื้นที่ชายแดนมีการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำศาสนาอิสลาม ทั้งในระดับผู้นำศาสนาในส่วนกลางและท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการ

บริหารจัดการในองค์กรศาสนา เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้าน
กิจการศาสนาอิสลามในพื้นที่บริเวณพรมแดน และในพื้นที่จังหวัด
ชายแดนภาคใต้

ทั้งนี้พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยมี
พรมแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซียประกอบด้วยจังหวัด 5 จังหวัด
กล่าวคือจังหวัดสตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ดัง
รายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงการติดต่อระหว่างประเทศไทยกับประเทศ
มาเลเซีย

จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของไทย		พื้นที่ติดต่อกับประเทศ มาเลเซีย
สตูล	ตำมะลัง อำเภอเมือง	กัวลาเปอร์ลิส, รัฐเปอร์ลิส
	วังประจัน อำเภอควนโดน	วังเกลียน, รัฐเปอร์ลิส
สงขลา	สะเดา อำเภอสะเดา	บูกิต คาบู อิตัม, รัฐเกดะห์
	ปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา	ปาดังเบซาร์, รัฐเปอร์ลิส
	ปะกอบ อำเภอนาทวี	โกตา บุตรา, รัฐเกดะห์
ยะลา	เบตง อำเภอเบตง	บูกิตบือราพิต, รัฐเปรัก
นราธิวาส	สุโหงโก-ลก อำเภอสุโหงโก-ลก	รันตู ปันยัง, รัฐกลันตัน
	ตากใบ อำเภอตากใบ	เป็งกาลีบันกูโบร์, รัฐกลันตัน
	บูกะตา อำเภอแว้ง	บูกิต นูหงา, รัฐกลันตัน

(ที่มา: Government Public Relations Department, 2015)

จะเห็นได้ว่า พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซียอยู่หลายพื้นที่ ซึ่งเป็นพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ที่มีการติดต่อความสัมพันธ์ทางการค้าทั้งทางน้ำและทางบก ผลการศึกษาของ Jum-u-lirat (2013) ได้ชี้ให้เห็นว่า พื้นที่เศรษฐกิจสำคัญระหว่างไทย-มาเลเซียจะครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทยคือ (สงขลา ยะลา สตูล ปัตตานี และนราธิวาส) และ 4 รัฐทางภาคเหนือของมาเลเซีย (เปอร์ลิส เกดะห์ กลันตัน และเประ) บทความฉบับนี้จึงพยายามที่จะชี้ให้เห็นว่า ภายใต้บริบทและทุนทางสังคมในพื้นที่พรมแดนไทย-มาเลเซียมีความน่าสนใจในหลากหลายมิติที่สามารถสร้างโอกาสให้ชาวต่างชาติที่ไม่ใช่เพียงแค่ชาวมาเลเซียเข้ามาสัมผัสกับการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ชายแดนตามะละง์ ซึ่งถือเป็นโอกาสสำคัญของพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย อันเป็นการเปิดพรมแดนถึงความตระหนักรู้ในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจของคนในพื้นที่ชายแดน

พื้นที่พรมแดนไทย – มาเลเซียกับลักษณะพิเศษ

บริเวณพื้นที่ด้านพรมแดนไทย-มาเลเซียที่ถูกกำกับตรวจตราโดยรัฐระหว่างประเทศไทย-มาเลเซียดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น มีลักษณะพิเศษที่น่าสนใจแตกต่างกันออกไป Khrusakayawong (2002) ได้ชี้ให้เห็นไว้ ดังนี้

บริเวณชายแดนด่านสะเดา จังหวัดสงขลา มีลักษณะพิเศษของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่ มีการก่อสร้างตึกอาคารพาณิชย์แบบถาวรเป็นจำนวนมาก อัตราการเติบโตบริเวณชายแดนสะเดาค่อนข้างสูงมาก โดยเฉพาะในเวลากลาง

คืนมีนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียจำนวนมากที่เดินทางเข้ามาซื้อสินค้าและบริการมากมาย ซึ่งธุรกิจการค้าขายแดนบริเวณนี้มีความคึกคักตลอดเวลา สร้างรายได้ให้ประเทศไทยในแต่ละปีจำนวนมาก มีการสร้างที่พัก โรงแรม สถานบันเทิงขึ้นเป็นจำนวนมากเพื่อรองรับความเจริญเติบโตของธุรกิจชายแดนจึงสอดคล้องกับ Charairam (2017) ที่ได้วิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมภายนอกกับความคาดหวังของผู้ประกอบการธุรกิจชายแดนในพื้นที่สะเดาไว้ว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมนอกทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความคาดหวังจากผลกำไร ยอดขายและความยั่งยืนในธุรกิจของผู้ประกอบการชายแดนสะเดา ในขณะที่การค้าขายแดนบริเวณด่านปาดังเบซาร์ มีความซบเซาลงไปค่อนข้างมาก เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงของผู้มาใช้บริการที่ให้ความสำคัญกับด่านสะเดามากกว่า

ส่วนด้านชายแดนเบตง จังหวัดยะลา มีลักษณะพิเศษในการเชื่อมโยงเศรษฐกิจชุมชนชายแดนและการท่องเที่ยวโดยใช้วัฒนธรรมจีนของคนจีนกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ ทำให้มีการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีสถานประกอบการธุรกิจร้านค้าเกิดขึ้นในอำเภอเบตงจำนวนมากโดยเฉพาะของชาวไทยเชื้อสายจีน ทำให้ปัจจุบันชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นผู้ครอบครองอำนาจทางเศรษฐกิจของเบตงเสียเป็นส่วนใหญ่สอดคล้องกับ Sangkhaduang & Sangkhaduang (2016, p.48) ที่ได้ชี้ว่าพื้นที่เบตงมีศักยภาพสูงในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากมีทำเลที่ตั้งกับประเทศมาเลเซีย เส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อระหว่างประเทศมีความสะดวก มีแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สวยงามตาม

ธรรมชาติ มีภูมิปัญญา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่เป็นพหุวัฒนธรรม (Wongboonsin, Tangtrongpaibroj, Thipakorn, Laodumrongchai & Yuenyong, 2007)

สำหรับด้านชายแดนนราธิวาสจะมีความคึกคักทางการค้าชายแดน โดยเฉพาะด้านชายแดน สุโงโกล-ลกมีความคึกคักอย่างมาก เนื่องจากมีสะพานข้ามไปมาได้ระหว่างพรมแดนรัฐกลันตัน ทำให้การคมนาคมทั้งสองฝั่งมีความสะดวกมากขึ้น มีรถยนต์จากฝั่งไทยเข้าไปเติมน้ำมันที่ฝั่งมาเลเซียและมีการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคจากฝั่งประเทศมาเลเซียในจำนวนมากด้วยเช่นกัน ส่วนด้านชายแดนตากใบจะมีตลาดนัดชายทุกวันบริเวณพรมแดนไทย ชาวมาเลเซียเข้ามาซื้อสินค้าและบริการจากประเทศไทยบริเวณชายแดนดังกล่าวเป็นจำนวนมาก เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค ทุเรียน เงาะ มังคุด ลิ้นจี่ ส้ม เสื้อผ้า กระเป๋า ปลา กุ้ง เป็นต้น ซึ่งการผ่านทางตากใบจะต้องใช้แพขนานยนต์เพียงเท่านั้น ในขณะที่ Khemakunasai (2012) ได้กล่าวไว้ว่าพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-มาเลเซียตรงที่ด่านอำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส มีความเป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่คล้ายคลึงกัน เช่น ภาษา ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม เป็นต้น จึงทำให้บริเวณพื้นที่ดังกล่าวมีความสัมพันธ์ของผู้คนที่แน่นแฟ้นที่เต็มไปด้วยความเป็นพวกเดียวกัน การเป็นคนบ้านใกล้เคียงกัน การมีวิถีอาชีพที่เหมือน ๆ กัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญนำไปสู่ความร่วมมือและพึ่งพาอาศัย ภายใต้ผลประโยชน์ร่วมกันบริเวณพื้นที่ชายแดน

ด้านชายแดนวังประจัน จังหวัดสตูล จะมีตลาดนัดวันอาทิตย์ที่มีความคึกคัก ผู้ประกอบการธุรกิจการค้าชายแดนบริเวณดังกล่าวหลายร้อยคนมาจัดสินค้าวางขายบริเวณฝั่งไทยและ

มาเลเซีย ซึ่งสำนักงานพาณิชย์จังหวัดสตูลเป็นผู้ริเริ่มและได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลมาเลเซียเป็นอย่างดี สินค้าส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้จังหวัดสตูลยังมีด่านชายแดนตำมะลัง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่นำจับตามองในการพัฒนาบนฐานของบริบทและทุนทางสังคมของพื้นที่ชายแดน ด้วยความเป็นชายแดนทางทะเลกับประเทศมาเลเซีย หากมองระยะทางจากชายแดนตำมะลังสู่รัฐเปอร์ลิส และเกาะลังกาวิคงใช้เวลาเดินเรือไม่นานมากนักในการสัมผัสถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับโลก

กรณีศึกษาพื้นที่ตำมะลังจังหวัดสตูลกับความสัมพันธ์บนพรมแดนไทย-มาเลเซีย

พื้นที่จังหวัดสตูล เป็นจังหวัดที่อยู่ใต้สุดของประเทศไทยทางชายฝั่งทะเลอันดามัน มีภูมิประเทศลักษณะเป็นพื้นที่ราบสลับกับภูเขา โดยทิศเหนือและทิศตะวันออกเป็นเนินเขาและภูเขามากมาย สลับซับซ้อน มีเทือกเขาที่สำคัญแบ่งเขตประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย คือ เทือกเขาบรรทัด เทือกเขาสนกาลาศิริ พื้นที่ค่อย ๆ ลาดลงสู่ทะเลทางทิศตะวันตกและทิศใต้ โดยยังมีภูเขาน้อยใหญ่อยู่กระจัดกระจายในตอนล่าง ภูเขาที่สำคัญได้แก่ เขาจีน เขาบารัง เขาใหญ่ เขาทะนนาน และเขาพญาวัง โดยมีพื้นที่ที่เชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซียอยู่สองด้านคือ ด้านวังประจันและด้านตำมะลัง (General Information of Satun Province, 2011)

ด่านวังประจัน ตั้งอยู่ที่ตำบลวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ที่ด่านวังเกวียง รัฐเปอร์ลิส การคมนาคมขนส่ง สามารถทำโดยทางรถยนต์ใช้ทางหลวง

แผ่นดินหมายเลข 4184 (วานโดน-วังประจัน) เชื่อมต่อกันของ รัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย กิจกรรมเศรษฐกิจด้านมาเลเซีย มี ตลาดจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคห่างจากชายแดนประมาณ 1 กิโลเมตร มีการค้าชายแดนที่คึกคักอย่างมากผู้ประกอบการธุรกิจ การค้าชายแดนบริเวณดังกล่าวหลายร้อยคนมาจัดสินค้าวางขาย บริเวณฝั่งไทยและมาเลเซีย ซึ่งสำนักงานพาณิชย์จังหวัดสตูล เป็นผู้ริเริ่มและได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลมาเลเซียเป็นอย่างดี สินค้าส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคเป็นส่วนใหญ่ (Amage, 2014)

ด่านตำมะลัง พื้นที่ด่านตำมะลังเดิมที่มีผู้คนอาศัยอยู่ไม่ กี่ครัวเรือนต่อมาได้มีชาวอินโดนีเซียเดินทางมาค้าขายโดยทางเรือ ได้แวะพักแรมบนเกาะและบังเอิญได้ไปพบนกอินทรีถูกผูกติดไว้ กับต้นไม้ที่บนเกาะ ดังนั้นชาวอินโดนีเซียจึงเรียกเกาะดังกล่าวว่า ตำมะลัง ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า นกอินทรี ต่อมาภายหลังเมื่อ มีผู้อพยพมาอยู่อาศัยเพิ่มขึ้นจึงได้มีการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านและ ตำบลซึ่งใช้ชื่อว่าตำบลตำมะลัง สภาพพื้นที่เป็นเกาะมีคลอง ตำมะลังไหลผ่าน ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัด ห่างจากที่ว่าการ อำเภอ 13 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัด 9 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 15 นาที จากตัวจังหวัด ชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณ อ่าวตำมะลังนี้ส่วนใหญ่มีเชื้อสายมาลายูหรือ ไทย-มาลายู มีวิถี ชีวิตและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นศาสนาที่คนส่วนใหญ่นับถือ รองลงมาคือศาสนาพุทธและ คริสต์ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่บนพื้นที่ชุมชนชายฝั่งอ่าวตำมะลังมี อาชีพหลัก คือ การทำประมงชายฝั่ง ส่วนอาชีพรองที่พบนั้น ได้แก่ รับจ้างทั่วไป การแปรรูปสัตว์น้ำและรับราชการ

ความน่าสนใจของพื้นที่ด่านตำมะลังคือมีที่ตั้งเป็นหัวแหลมและมีปากอ่าวที่ต้องข้ามไปมาระหว่างชุมชนตำมะลังกับอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ซึ่งพื้นที่แห่งนี้มีการคมนาคมขนส่งทางน้ำมีท่าเทียบเรือตำมะลังเป็นจุดสำหรับเชื่อมโยงการขนส่งสินค้ากับรัฐเปอร์ลิส มาเลเซีย และสิงคโปร์ ไม่เพียงแต่การขนส่งสินค้า (Amage, 2014) แต่ยังรวมถึงการขนส่งผู้โดยสารที่ต้องการข้ามไปมาระหว่างประเทศ จากตำบลตำมะลัง จังหวัดสตูล สู่เกาะลังกาวิ รัฐเปอร์ลิส มาเลเซีย และคนในพื้นที่ตำบลตำมะลังจะมีการค้าข้ามแดนจำพวกสินค้าอาหารสด เช่นอาหารทะเลจากฝั่งประเทศไทยไปขายฝั่งประเทศมาเลเซีย โดยผ่านทางเรือสู่เกาะลังกาวิ และท่าเรือเปอร์ลิส

หมายเหตุ แผนที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างประเทศ
(ภาพจาก Google map)

บทวิเคราะห์บนพื้นที่พรมแดน

ท่ามะลิ่ง-รัฐเปอร์ลิส

จากการศึกษาพื้นที่พรมแดนท่ามะลิ่ง-รัฐเปอร์ลิส พบว่า บริเวณพื้นที่ดังกล่าวมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่เหนียวแน่น ประกอบกับการพัฒนาที่เกิดจากชุมชนท้องถิ่นทำให้แสดงถึงทุนทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญบนพื้นที่ชายแดน ดังจะกล่าวได้ว่าทุนดังกล่าวประกอบด้วย

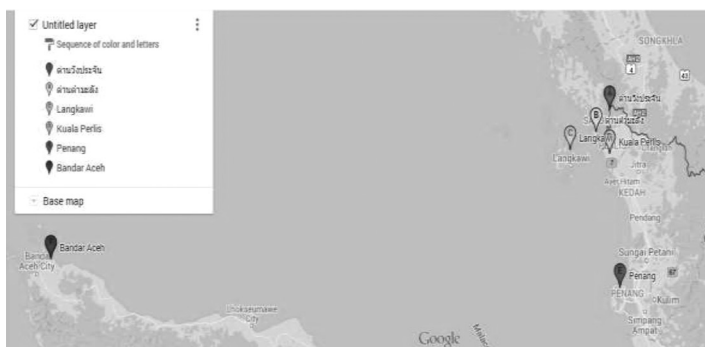
1. ทุนทางด้านภูมิศาสตร์

จังหวัดสตูลในทางด้านภูมิศาสตร์มีเขตแดนติดกันสองรัฐทางตอนเหนือของมาเลเซีย คือรัฐเปอร์ลิส ซึ่งสามารถเดินทางโดยรถยนต์เข้าทางด่านบ้านวังประจัน อำเภอกวนโดน ติดกับวังเกลียง รัฐเปอร์ลิส ด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เป็นหุบเขาทำให้การคมนาคมไม่ได้รับความนิยมจากประชาชนของมาเลเซียมาก นักในการเดินทางเข้าประเทศไทย มีมาค้าขายและซื้อสินค้าจากตลาดนัดชายแดนอยู่มากพอสมควรช่วงวันเสาร์อาทิตย์ และทางเรือโดยนั่งเรือข้ามไปจากด่านท่ามะลิ่ง

นอกจากเส้นทางบกแล้ว ผู้คนจากสตูลยังสามารถเดินทางเข้าไปยังรัฐเปอร์ลิส เคตะห์ และ ปีนัง ประเทศมาเลเซียได้ผ่านทางเขตแดนทางทะเล การเดินทางเข้าสู่เกาะลังกาวิสามารถเดินทางเข้าด้วยทางเรือ ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง คนไทยมีมาตั้งรกรากอยู่บ้างทางตอนเหนือของเกาะนี้ ยังสามารถสื่อสารภาษาไทยได้

นอกจากนี้ชาวท่ามะลิ่งในอดีตเคยใช้เส้นทางเดินเรือไปค้าขายถึงเกาะปีนัง และในปัจจุบันเส้นทางเดินเรือจาก

ตำมะลัง จังหวัดสตูลยังต่อเนื่องไปยังเมืองอาเจะห์ ประเทศอินโดนีเซีย โดยใช้เวลาเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมง จึงมีการขนส่งสินค้าไปมาระหว่างไทยและอินโดนีเซียผ่านทางเส้นทางนี้ด้วยเช่นกัน ซึ่งช่องทางในการเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านและระยะทางในการเดินทางที่ไม่ไกลมากนักเอง ทำให้จังหวัดสตูลมีข้อได้เปรียบในเชิงพื้นที่ในการที่จะเดินทางหรือติดต่อสื่อสารกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้มากกว่าพื้นที่อื่น ๆ จังหวัดสตูลจึงถือเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญอันหนึ่งในการขับเคลื่อนแกนเศรษฐกิจของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community: AEC)

แผนที่แสดงการเชื่อมต่อของจังหวัดสตูล
กับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน (ภาพจาก Google map)

2. ทุนทางเครือญาติ

ชาวบ้านในชุมชนตำมะลังได้บอกเล่าว่า บรรพบุรุษของตนนั้นมีเชื้อสายมาจากประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย ที่ได้เดินทางมาตั้งรกรากถิ่นฐานบริเวณนี้ บางส่วนก็กลับไปอยู่ที่

มาเลเซีย ทำให้เครือข่ายของชาวชุมชนมีอยู่ทั้งสองฝั่งประเทศ ญาติของชาวชุมชนตามะลั่งส่วนใหญ่จะอยู่ที่กัวลาเปอร์ลิส และเมืองอื่น ๆ ในรัฐเปอร์ลิส บางส่วนกระจายอยู่ที่รัฐเคดะห์ และลังกาวิ ส่วนน้อยก็พอมืออยู่บ้างที่รัฐปีนัง มากกว่านั้นพวกเขา กระชับความสัมพันธ์ระหว่างกันอยู่เนื่อง ๆ ด้วยการแต่งงาน ที่มักจะแต่งงานกันกับญาติห่าง ๆ ที่แนะนำกันทั้งสองฝั่งประเทศ และการไปมาหาสู่ การไปเยี่ยมเยือน ร่วมงานเทศกาลและไม่ใช่ เทศกาล เช่น การร่วมงานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานศพ เทศกาลฮารีรายา รอมฎอน โดยญาติทั้งสองฝ่ายจะไปบอกกล่าว ชักชวนด้วยตัวเองให้ไปร่วมงานกันเสมอ ๆ ด้วยเหตุนี้ความ แน่นแฟ้นของสายสัมพันธ์เครือญาติของทั้งสองฝั่งชุมชนจึงมี สูง และความใกล้ชิดทางเครือญาติที่สนิทแน่นเช่นนี้กลายเป็น จุดแข็งสำคัญที่ชุมชนตามะลั่งใช้ในการเชื่อมโยงความเป็น ประชาคมเดียวกันได้ก่อนที่ประชาคมอาเซียนจะเข้ามา ซึ่งแสดง ให้เห็นถึงความเป็นหนึ่งเดียวของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีอยู่ อย่างเนิ่นนาน

สอดคล้องกับงานเขียนของ Khamkhun (2008) กล่าว ถึงการรับรู้ของคนทั่วไปของพื้นที่ชายแดนว่าเต็มไปด้วยความยาก ลำบาก แร้นแค้น ท่างไกลความเจริญ ไกลปืนเที่ยง บ้านป่าเมือง เกือบ และไม่ปลอดภัย หากอีกด้านหนึ่งชายแดนเป็นอาณาบริเวณ ที่เกี่ยวข้อง กับความมั่นคงแห่งชาติ ที่รัฐจะต้องสร้างกลไกในการ บริหารจัดการให้อยู่ใต้อำนาจการควบคุมให้ได้มากที่สุด อาจกล่าว ได้ว่า “ผู้คนที่ชายแดน” มีวิถีชีวิตที่ติดต่อสัมพันธ์ไปมาหาสู่กัน ฉันทนิมิตร บางพื้นที่ “เส้นเขตแดน” ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการ ดำเนินชีวิตประจำวัน “ไร้พรมแดน” ในอีกด้านการเปิดออก ของ

พรมแดนระหว่างประเทศจะสามารถลดระดับ อดติ และความขัดแย้งลงได้ ทั้งกลายเป็นประตุนำไปสู่ช่องทางการหันหน้าเข้าหากันของสองประเทศ

3. ทูตทางภาษา

ทูตทางภาษาเป็นอีกหนึ่งทูตที่มีได้ชัดเจนจากการลงพื้นที่ในชุมชนตามะลั้งด้วยความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับประเทศมาเลเซียที่เหนียวแน่นประกอบกับลักษณะชุมชนที่เกือบจะตัดขาดจากตัวเมืองสตูล มีเพียงคลองเล็ก ๆ กันไว้ ทำให้ภาษาที่ชุมชนตามะลั้งใช้สื่อสารในชุมชนนั้น เป็นภาษามลายูสำเนียงเดียวกับทางมาเลเซีย ถือเป็นทูตสำคัญที่ชาวชุมชนตามะลั้งเอง ได้ใช้ประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารกับญาติฝั่งมาเลเซียและประโยชน์ในการทำมาหากิน อาทิ การค้าขายอาหารทะเล การไปทำงานในร้านอาหารไทยในลังกาวิ

อย่างไรก็ตาม แม้จะใช้ภาษามลายูเป็นหลัก แต่ภาษาไทยกลางและภาษาไทยสำเนียงใต้ ชาวชุมชนตามะลั้งก็พูดได้ชัดเจนจนไม่มีอุปสรรคใด ๆ ในการทำมาหากินในฝั่งไทย ตลอดจนการติดต่อราชการ ในอดีตทางจังหวัดสตูลเคยให้ชาวบ้านจากชุมชนตามะลั้งเป็นล่ามในบางโอกาสที่มีแขกจากต่างประเทศมาเยี่ยมเยือนเมืองสตูล เนื่องด้วยภาษามลายูของชาวตามะลั้งมีสำเนียงและมาตรฐานแบบเดียวกับประเทศมาเลเซีย

ปัจจัยเกื้อหนุนในชุมชนตามะลั้งสามารถรักษาทุนนี้ไว้ได้ต่อเนื่องเป็นเพราะชุมชนตามะลั้งมีลักษณะทางภูมิศาสตร์คือลำคลองที่กั้นระหว่างตัวจังหวัดและชุมชน การเดินทางต้องใช้ทางเรือเท่านั้น ทำให้ชุมชนยังคงรักษาอัตลักษณ์และภาษาของ

ตนไว้ได้ดี ประชากรที่นับถือศาสนาอื่น ก็ยังใช้ภาษามลายู ได้คล่องแคล่วเหมือนกับชาวชุมชนอื่น ๆ นอกจากนี้คนในชุมชน ยังมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับทางมาเลเซีย เพราะบรรพบุรุษ เป็นคนมาเลย์ที่มาจากปีนังและกัวลาเปอร์ลิส การไปมาหาสู่กันอยู่ เนื่อง ๆ ทำให้ภาษาที่ใช้มีสำเนียงเดียวกัน ที่สำคัญคนในชุมชน ยังนิยมแต่งงานกับเครือญาติที่ห่างออกไปทางฝั่งมาเลเซีย เพื่อ กระชับความสัมพันธ์ และยังเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ความเข้มแข็ง ทางภาษาในชุมชนนี้มีสูงมาก จุดแข็งสำคัญนี้กลายเป็นทุนที่สำคัญ ที่สามารถสร้างมูลค่าของคนตามะลังในแง่ของการสื่อสาร การ ทำธุรกิจและเชื่อมโยงผู้คนของภูมิภาคนี้เข้าด้วยกัน

4. ทุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ทุนสำคัญอีกประการของชุมชนตามะลังก็คือ การเข้าร่วม กับชุมชนเครือข่าย พัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนซึ่งประกอบ ด้วยชุมชนหลายพื้นที่ในจังหวัดสตูล โดยใช้การท่องเที่ยวโดย ชุมชน (Community - Based Tourism) อันหมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทางและจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้ เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน เน้นการอนุรักษ์ ฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิต รวมทั้งการสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชน และ เผยแพร่สร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนต่อชุมชน ชุมชน ต่อนักท่องเที่ยว โดยมีการสร้างกฎกติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม แก่กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามา (Tangseng, Matthay-omburut & Sisomphong, 2016)

ในส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว ให้เน้นการกระจายประโยชน์อย่างเท่าเทียม มีการสร้างกองทุนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภายในชุมชนภายใต้ฐานคิดที่ว่า รายได้เป็นเป้าหมายรอง ส่วนเป้าหมายหลักคือ การดูแลทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งนี้ชุมชนตำบลมะลิเองได้พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์โดยชุมชนจนสามารถสร้างจุดเด่นในการท่องเที่ยวของชุมชนของตนได้ คือกิจกรรมการให้อาหารนกอินทรีฯ เดินเที่ยวชุมชนเพื่อสัมผัสกับวิถีชีวิตของชาวเล มีการล่องเรือในคลองตำบลมะลิ และบริการที่พักโฮมสเตย์ พร้อมทั้งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศมาเยี่ยมชมชุมชนตำบลมะลิอีกด้วย

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าสังคมในปัจจุบันภายใต้ภาวะสมัยใหม่ (Modernism) การศึกษาเพื่ออธิบายเรื่องราวที่เกิดขึ้นในพื้นที่ใด ๆ ได้หันมาสนใจทำความเข้าใจกับโครงสร้างระดับจุลภาคมากขึ้น แนวทางการศึกษาในปัจจุบันได้เปลี่ยนความสนใจไปสู่เรื่องราวของชุมชนและชีวิตของผู้คนธรรมดาทั่วไป ซึ่งความสนใจใหม่นี้นำไปสู่การตีความ การวิเคราะห์ทางด้านวัฒนธรรม และการอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ ซึ่งผลของการศึกษาในครั้งนี้อาจสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Khemakunasai (2012) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของคนชายแดนผ่านเครือข่ายการค้าข้าวข้ามรัฐ กรณีชุมชนนุโระ อำเภอบางแก้ว จังหวัดนราธิวาส ได้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มคนค้าข้าวข้ามแดนใช้ช่องทางเครือข่ายทางสังคมที่สื่อสารกันด้วยภาษาเดียวกัน มีอัตลักษณ์ ทางชาติพันธุ์ที่คล้ายคลึงกัน เป็นเครือญาติกัน รวมทั้งการเปิดพื้นที่ทางสังคมระหว่างคนท้องถิ่นด้วยกัน

สรุป

โอกาสของพื้นที่ด้ามะลังในบริบทและทุนทางสังคมพรมแดนไทย-มาเลเซีย ด้วยความเป็นพื้นที่ที่มีทุนทางสังคมที่พร้อมในการรองรับความเป็นสากล ทว่าการใช้ฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศก็เป็นโอกาสอันสำคัญของพื้นที่นี้ที่จะสามารถสร้างรายได้ เพราะหากมองในมิติของความพร้อมด้วยความเป็นทุนทางสังคมที่อยู่ดังที่กล่าวมาในข้างต้น ทั้งในด้านของภาษา ภูมิศาสตร์ ก็ถือเป็นฐานสำคัญในการขยับ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มากกว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ก็เป็นที่จับตามองของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก หากชุมชนพร้อมและสามารถสร้างเครือข่ายทั้งในพื้นที่และระหว่างประเทศได้ โอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ก็มีมากขึ้น ที่พร้อมจะขยับโอกาสอันกว้างไกลที่เต็มด้วยทุนทางสังคมของชุมชนด้ามะลังที่มีอยู่ พร้อมกันนี้ยังช่วยให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มคนชายแดนผ่านความสัมพันธ์เชื่อมโยงความเป็นญาติ หรือความเป็นมิตร และเครือข่ายของความไว้วางใจ เชื่อใจ ตลอดจนช่วยให้คนในสังคมเกิดมุมมองใหม่ ๆ ในการทำความเข้าใจพื้นที่ชายแดนเศรษฐกิจชายแดน และความสัมพันธ์ของผู้คนตามแนวชายแดนเพื่อเป็นฐานในการปรับเปลี่ยน และสามารถพัฒนาศักยภาพของชุมชนชายแดนในการดำรงอยู่ร่วมกันของทั้งสองประเทศที่มีพรมแดนติดกัน

References

- Amaraphiban, A. (1999). *Cultural aspects of Thai and neighbouring country: The case study of Thai-Laos border, Nongkhai Province*. Bangkok: Asian Research Center for Migration, Institute of Asian Studies Chulalongkorn University.
- Khrusakayawong, K. (2002). *Thailand-Malaysia Border Trade*. Songkla: Prince of Songkla University.
- Kasetsiri, C. (2012). *Subcontract, agreement, memorandum of understanding and maps between Siam/Thailand and neighboring countries*. Bangkok: The Foundation for The Promotion of Social Sciences and Humanities Textbooks Projects.
- Andriesse, E. (2008). Regional development in southeast Asia: State-led or market drive?: insights from Satun (Thailand) and Perlis (Malaysia). *Songklanakarin Journal of Social Sciences & Humanities*, 14(4), 619.
- Khamkhun, A. (2008). *Border tourism between Thailand and Cambodia after the end of the ColdWar: Identity, spirit, and prospect*. (Unpublished master's thesis). Chulalongkorn University.
- Amage, N. (2014). *Behavioral competencies for competitiveness and success of Thai - Malaysia border trade entrepreneurs to support the ASEAN economic community*. (PhD thesis, Prince of Songkla University).
- Osborn, M. (2001). *Southeast Asia: A brief history*. Chiang

Mai: Silkworm Books.

- Laungaramsri, P. (2002). Border studies and identity, culture, land and nationality. *Social science Journal*, 15(1), 28-35.
- Khemakunasai, P. (2012). *Relationship of borderlanders through the network of rice trade across states: Nuro community, Weang district of Narathiwat province*. Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF).
- Rattanamanee, P. (2007). *Cultures in the three southern border provinces: Pattani Yala Narathiwat*. Pattani: Princess Galyani Vadhana Institute of Cultural Studies, Prince of Songkla University.
- Sangkhaduang, R. & Sangkhaduang, T. (2016). Betong Residents and People Involved in Tourism Response to Tourism Development in Southern Thailand's Conflict Area. *Academic Services Journal, Prince of Songkla University*, 27(1), 47-62.
- Sahlins, P. (1998). State formation and national identity in the Catalan borderlands during the eighteenth and nineteenth centuries. In T. Winlson and H. Donna (eds.) *Border identities: Nation and state at international* Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Phansiriphong, S. (2013). People-to-people diplomacy: Shifting from national to cultural borders. *Journal of Mekong Societies*, 9(3), 101-122.
- Kittisuksathit, S. (2012). Entry into the ASEAN economic community in 2015. *Population and Development*

Newsletter, 32(4), 1-2.

Charairam, S. (2017). *The environment and the border trade entrepreneurs' expectations: A case study of Sadao, Songkla*. Yala: Yala Rajabhat University.

Tangseng, T., Matthayomburut, W. & Sisomphong, P. (2016). System development of community-based tourism network of Satun province. *Thaksin University Journal*, 19(2), 67-80.

Winichakul, T. (1994). *Siam mapped: A history of the geo-body of a nation*. Honolulu, HI: University of Hawaii Press.

Jum-u-lirat, W. (2013). *The development of golden economic areas between Thailand and Malaysia*. Nonthaburi: IMT-GT, Department of Foreign Trade.

Santasombat, Y. (2012). *Border Crossing with Border Crossing*. Chiang Mai, Thailand: Chiang Mai University.

Border Trade Problems between Thailand and Malaysia. (2012). *Border trade problems between Thailand and Malaysia*. Retrieved from <http://jpcthai.blogspot.com>.

General Information of Satun Province. (2011). *General information of Satun province*. Retrieved from <http://www.satun.go.th/satun/91000/images/pdf/DATA/DATA54.pdf>.

Government Public Realations Department. (2015). *Government Public Realations Department*. Retrieved from http://www.aseanthai.net/ewt__news.php?nid=2648&file name=index.

Wongboonsin, P., Tangtrongpairoj, S., Thipakorn, S., Laodum-rongchai, S. & Yuenyong, N. (2007). *Trafficking for*

sexual exploitations into southern Thailand. Retrieved
from <http://www.irasec.com/ouvrage18>.